

Undervisningsmateriale til lyd på mellemtrinet og i udskoling

Den hellige nat

Tværfagligt mellem dansk og kristendomskundskab

En hyldest til 200-året for Grundtvigs salme *"Et barn er født i Bethlehem"*

www.radiodrama.dk

Introduktion til *Den hellige nat*

Den hellige nat

... er historien, som bliver begyndelsen på det hele.

Det er historien om en kvinde på et æsel, tre mænd i ørkenen og et lille barn, der bliver født.

Poetisk og roligt fortalt, følger vi rejsen til Davids by, og den nat hvor det hele begyndte - den nat, da en frelser blev født ...

I anledning af 200-året for "*Et barn er født i Bethlehem*" skrevet af Grundtvig i 1820 har Radiodrama.dk udviklet undervisningsmateriale af deres lydfortælling. "*Den hellige nat.*"

Undervisningsmaterialets opbygning

- Lyt til "*Den hellige nat*"
- Arbejdsspørgsmål til indholds- og lydside
 - For de yngre klasser kan man "nøjes" med at tale real- og effektlyd samt stemninger – og sammenligne med salmen
- Læs om Grundtvig
- Perspektivering til salmen "*Et barn er født i Bethlehem*"
- Perspektivering til "*Juleevangeliet*", Lukasevangeliet kap. 2
- Elevproduktion af lydfortællinger: Julens traditioner og/eller dramatisering
- Evt. arbejde videre med salmer: "*Dejlig er den himmelblå*" og "*Velkommen igen Guds engle små*"

***Den hellige nat* kan høres gratis på www.radiodrama.dk**

Kopiering fra dette materiale må kun finde sted på institutioner eller virksomheder, der har indgået aftale med Copydan Tekst & Node, og kun inden for de rammer, der er nævnt i aftalen.

Producent: Radiodrama.dk

Medvirkende: Morten Aagaard

Undervisningsmateriale: Kia Lundsgaard

Den hellige nat, arbejdsspørgsmål

Indholdssiden

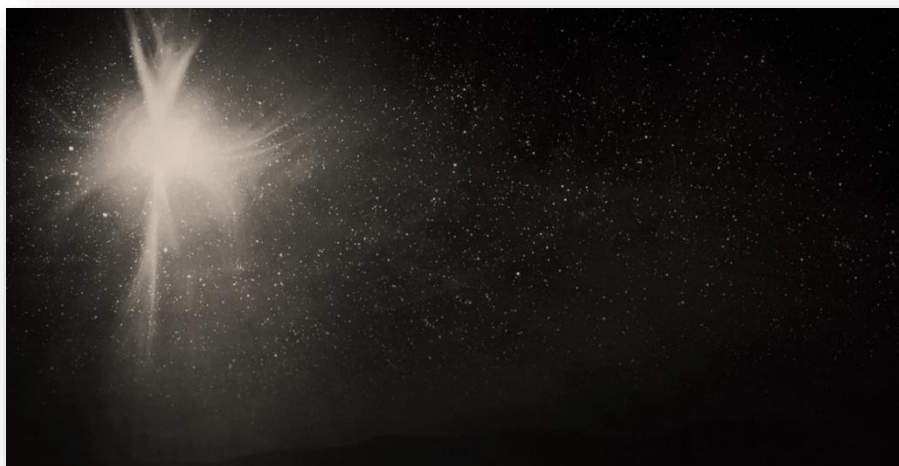
- Skriv et kort resumé af fortællingen – hvad sker der?
- Hvem er "du", som fortælleren henvender sig til?
- Hvem er "han", fortælleren taler om?
- Hvordan beskrives de tre mænd?
- Hvordan beskrives hyrderne?
- Hvordan beskrives drømmesynet?
- Der er flere scenarier i lydfortællingen. Gen-lyt til følgende tidskoder, hvilket scenarie er der tale om, hvordan ser det ud, hvem er med og hvordan understøttes stemningen?
 - 0.55:
 - 1.30:
 - 2.28:
 - 4.50:
 - 5.33:
 - 7.10:
 - 8.50:
- Hvordan beskrives ørkenen?
- Hvordan oplever "du" rejsen?
- Hvordan oplever "du" stjernen?
- Hvordan har "du" det igennem hele fortællingen?
- Hvem tror du, fortælleren er?
- Hvad synes du om "*Den hellige nat*"? Begrund dit svar

Lydsiden

Reallyd: er lyde, som de medvirkende i lydfortællingen kan høre

Effektlyde: er lyde, som kun lytteren kan høre (f.eks. musik)

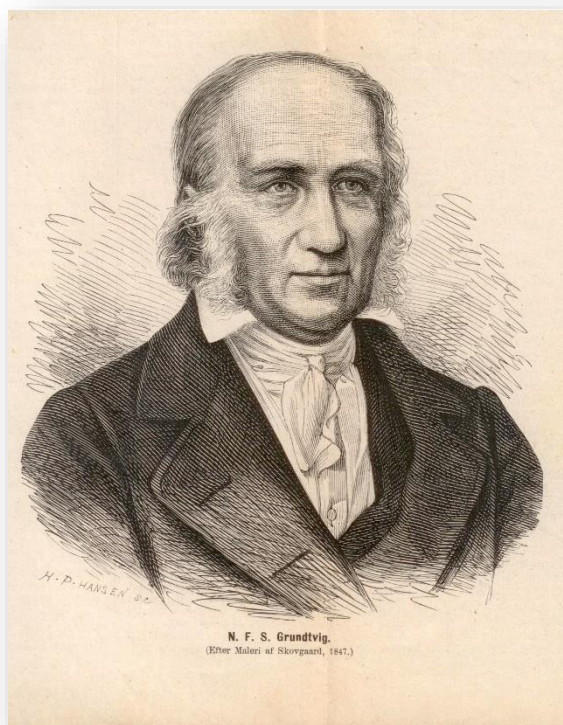
- Hvordan er anslaget – hvad er den første lyd, du hører?
- Hvilken stemning lægger de første 40 sekunder op til?
- Tidskode: 0.50; en melodi høres – hvilken betydning har det for din forventning til resten af lydfortællingen (gerne sammenholdt med titlen)?
- 1.30: Der høres tre lyde; fortælleren, vind og en akustisk melodi – hvilken stemning kommer du i?
- 8.50: Beskriv musikken, hvilken betydning har musikken for handlingen?
- Hvordan understøtter lyden fortællingens afslutning?
- Lyt efter tre reallyde, skriv tidskoderne ned
- Lyt efter tre effektlyde, skriv tidskoderne ned
- Udvælg et afsnit af lydfortællingen, du synes er særligt stemningsfyldt eller effektivt – begrund dit valg
- Hvilken betydning har lydbilledet for fortællingen?
- Hvordan synes du, lydbilledet passer sammen med fortællingen – kunne noget have været anderledes og hvordan?

Nikolaj Frederik Severin Grundtvig

N.F.S. Grundtvig blev født 8. september 1783 og voksede op i København. Han blev, ligesom sin far, præst, men var blandt andet også filosof, digter og forfatter. I Vartov kirke i København, hvor Grundtvig var præst, sang man meget. Grundtvig troede på, at sang var med til at give en fællesskabsfølelse, noget som han gerne ville fremme, derfor er mange af hans salmer også skrevet med et "vi" i stedet for "jeg".

Han skrev omkring 1500 salmer, hvoraf over 200 er med i Folkekirkens Salmebog. Grundtvig var så produktiv, den mest produktive salmedigter i Danmark, at der ikke altid kunne nås at blive komponeret nye melodier, derfor blev mange af salmerne sunget på de samme melodier.

Et barn er født i Bethlehem – 200 år

"Det er godt at være Barn om Julen"

Disse ord skrev N.F.S. Grundtvig i tidsskriftet *Nyeste Skilderie af Kjøbenhavn*, da han den 23. december 1820 udgav *"Et Barn er født i Bethlehem"*, som var skrevet med det formål, at også små børn kunne synge med og forstå historien om Jesu fødsel – igen havde Grundtvig fællesskabstanken for øje.

Salmen er skrevet i et sprog, der er nemt at forstå for alle, og det er, sammen med den enkle melodi, måske netop derfor, at salmen i dag er en af de mest folkekære julesalmer, vi har.

Første gang salmen blev sunget var i Vartov Kirke, inden den endnu var kommet med i salmebogen. Teksten blev delt rundt, og selvom det var forbudt at synge

salmer i kirken, der ikke stod i salmebogen, blev Grundtvig ikke straffet af politiet, da han var en anerkendt præst og forfatter – og man var vant til, at menigheden i Vartov sang salmer, som ikke altid var nedskrevet i kirkens officielle bøger.

Baggrund for salmen

Som barn hørte Grundtvig salmen, der tilbage i 1553 var blevet oversat fra tysk af Hans Tausen, der også oversatte blandt andet Bibelen til dansk.

Den tyske tekst bygger på en latinsk salme "*Puer natus in Bethlehem*", der stammer helt tilbage til middelalderen. Melodien, som vi kender den i dag, er komponeret af A.P. Berggreen i 1849, og den er skrevet med udgangspunkt i en tysk visemelodi fra omkring 1600-tallet.

Som voksen gendigtede Grundtvig altså salmen i et lettere sprog og præsenterede den som "*Jule-Sang for Kristne Børn*".

Grundtvig og julen

Grundtvig skrev mange højtidsalmer, hvoraf tre er om julen.

Den første salme, han skrev, var i 1811 og hedder "*Dejlig er den himmelblå*", som vi også synger i dag. Oprindeligt var der 19 vers, men i dag er det kun 7 af disse, der er i salmebogen. Salmen handler om Jesu fødsel, men er også en hyldest til de hellige tre konger.

Julesalmen "*Velkommen igen Guds engle små*" blev skrevet på juleaften i 1824, mens Grundtvig forberedte sig på sin juleprædiken. Englene bydes velkommen til at sprede glæde over juleaften, og håbet om, at englene vil hjælpe mennesket til fortsat at tro på Gud og kirken er tydeligt i sidste vers.

Grundtvigs betydning

Grundtvig døde den 2. september 1872, og der er ingen tvivl om, at hans store tekstskat, både i hans samtid og i dag, har haft stor betydning for, hvordan danskerne har gået i kirke, har kunnet forstå de bibelske tekster, og ikke mindst var Grundtvig med til at sætte fokus på, hvor vigtigt fællesskab, sprog og kommunikation er for alle mennesker.

Et barn er født i Bethlehem

1. Et barn er født i Betlehem,
thi glæde sig Jerusalem!
Halleluja, halleluja!
2. En fattig jomfru sad i løn
og fødte Himlens kongesøn.
3. Han lagdes i et krybberum,
Guds engle sang med fryd derom:
4. Og Østens vise ofred der
guld, røgelse og myrra skær.
5. Forvunden er nu al vor nød,
os er i dag en frelser fød.
6. Guds kære børn vi blev på ny,
skal holde jul i Himmel-by.
7. På stjernetæpper lyseblå
skal glade vi til kirke gå.
8. Guds engle der os lære brat
at synge, som de sang i nat.
9. Da vorde engle vi som de,
Guds milde ansigt skal vi se.
10. Ham være pris til evig tid
for frelser bold og broder blid!
Halleluja, halleluja!

Arbejdsspørgsmål

- Læs salmen, understreg de ord, du ikke kender
- Arbejd sammen med en makker, eller i små grupper, hvor I hjælper hinanden med at få styr på ordene.
- Hvad handler hver enkel strofe om?
- Synsvinkel er forskellig i "*Den hellige nat*" og i salmen – hvor er/ hvem har synsvinklen i de to tekster?
- Hvilken ord og beskrivelser benytter Grundtvig for at gøre salmen særlig stemningsfuld?
- Find nogle steder i salmen, der ikke er med i lydfortællingen – hvorfor, tror du, er disse elementer valgt fra?
- Hvilke elementer i lydfortællingen er tilføjet, som ikke findes i salmen?

Juleevangeliet, (Lukas evangeliet kap. 2 fra Den nye aftale, 2020)

1 På den tid gav kejser Augustus ordre til, at der skulle holdes en folketælling i hele Romerriget. **2** Det var den første folketælling, der blev holdt, mens Kvirinius var guvernør i Syrien. **3** Alle skulle rejse hjem for at blive registreret i den by, deres familie kom fra. **4** Det gjaldt også Josef, der rejste fra byen Nazaret i Galilæa til Betlehem i Judæa. Det var Davids by, og Josefs familie nedstammede direkte fra kong David. **5-6** Josef blev skrevet på folketællingslisten sammen med sin forlovede Maria. Hun var højgravid med sit første barn, og mens de var i Betlehem, **7** fødte hun sin søn. Hun lagde et tæppe om ham og lagde ham til at sove i en foderkrybbe i en stald, for der havde ikke været plads til dem andre steder.

8 I nærheden var der nogle hyrder, der overnattede på marken, mens de vogtede deres får. **9** Pludselig blev de badet i et guddommeligt lysskær, og en af Guds engle stod foran dem på marken. De var lammet af frygt, **10** men englen sagde: »I skal ikke være bange, for jeg kommer med en god nyhed. Den vil blive til stor glæde for folk. **11** I dag har I fået en frelser. Det er Messias, jeres herre, og han er blevet født i Betlehem, Davids by. **12** I kan kende ham på, at han ligger i en foderkrybbe med et tæppe om sig.« **13** I det samme var der en hel hær af himmelske væsener sammen med englen, og de sang:

14»Vi hylder Gud i den højeste himmel.
Han kommer med fred til mennesker på jorden,
til dem, som han har udvalgt.«

15 Da englene havde forladt dem og var vendt tilbage til himlen igen, sagde hyrderne til hinanden: »Lad os tage ind til Betlehem og se det, som Gud har fortalt os om.« **16** De skyndte sig afsted og fandt Maria og Josef og barnet, der lå i foderkrybben. **17** Da hyrderne så det, fortalte de, hvad de havde fået at vide om barnet, **18** og alle blev dybt forundrede over det, de hørte. **19** Maria lyttede omhyggeligt til alt, hvad der blev sagt, og bagefter tænkte hun tit over, hvad det betød. **20** Hyrderne tog tilbage til marken og sang og takkede Gud for alt det, de havde hørt og set. Det hele var sådan, som de havde fået fortalt, det ville være. **21** Otte dage efter fødslen blev drengen omskåret. Han fik navnet Jesus; det var det, englen havde kaldt ham, allerede inden han blev undfanget.

Arbejdsspørgsmål

- Hvordan adskiller Juleevangeliet sig fra salme og lydfortælling?
- Hvilken synsvinkel er der i den bibelske tekst?
- Hvilken betydning har det for fortællingerne, at der er forskellige synsvinkler?
- Du har arbejdet med tre forskellige teksttyper over samme fortælling – hvilken kan du bedst lide? Begrund dit svar
- Forestil dig en fjerde teksttype, der kan berette om Jesu fødsel – hvilken kunne det være?
- Skriv/tegn/indspil den fjerde teksttype

Elevproduktioner

I skal individuelt eller i små grupper arbejde med julens traditioner.

I skal vælge én tradition, I ønsker at fordybe jer i.

Find ud af; hvor stammer traditionen fra, hvor længe har den været i Danmark, hvilken betydning har den, er den religiøs eller kulturel osv.

Derefter skal I indspille en podcast, hvor I kommer ind på al jeres viden. I bestemmer selv, om podcasten skal være faktuel, eller om I vil lave en dramatisering over jeres specifikke tradition.

Alternativt;

Arbejd med *"Et barn er født i Bethlehem"* som drama.

Det betyder, skriv replikker ned for de personer, der er med, og lad en fortæller kæde historien sammen (lige som et krybbespil).

Indspil hørespillet og læg real- og effektlyde på efterfølgende.

Velegnede redigeringsprogrammer

Har I adgang til Skoletube, så er WeVideo eller Soundation klart at foretrække, når I skal lave lydproduktioner.

I kan indtale jeres tale direkte i programmerne på skoletube.dk eller via skoletube-appen og redigere derfra. Programmerne har mange real- og effektlyde, I kan bruge sammen med jeres stemmer. Det er nemme programmer – se evt. instruktionsvideoerne i programmet, inden I går i gang. WeVideo er umiddelbart nemmere end Soundation.

Upload jeres færdige lydfortællinger i en klassekanal på Skoletube,

Har I ikke adgang til skoletube, kan anbefales følgende programmer

Pc: <https://www.audacityteam.org/>

Ipad: Garageband eller evt. Imovie

Telefon: Anchor eller Memoer

www.wetransfer.com kan sende store lydfiler, hvis I optager på forskellige devices, der skal redigeres i det samme program.

Kilder:

Højskolesangbogen.dk

Grundtvig.dk, herunder også portrætbillede

Øvrige billeder: Pixabay.com